

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ТА КУРСИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ СИСТЕМИ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Кузнецова Юлія Олександрівна

магістр 2 року навчання спеціальність А1 «Освітні науки»

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Вейландє Лілія Вольдемар-Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Повномасштабна військова агресія проти України поставила систему освіти перед безпрецедентними викликами, зумовивши критичну потребу в адаптивності педагогічних кадрів. У цих умовах неперервний професійний розвиток освітян трансформувався з елементу планової атестації на фундаментальний механізм забезпечення інституційної стійкості навчальних закладів. Якість освітнього процесу, психологічна підтримка здобувачів та безпека освітнього середовища тепер безпосередньо залежать від спроможності вчителя оперативного опановувати нові інструменти роботи. Водночас функціонування класичної системи підвищення кваліфікації зазнало руйнувань через безпекові загрози, пошкодження інфраструктури, вимушене переміщення педагогів та регулярні знеструмлення. Очні семінари та жорстко регламентовані за часом курси втратили свою ефективність, створивши гостру суперечність між нагальною потребою освітян у постійному оновленні знань та неможливістю їх отримання через традиційні канали.

Методологічну основу розвідки становлять базові положення системного й компетентнісного підходів у поєднанні з концептом навчання впродовж життя, що розглядає професійний розвиток як безперервний процес самовдосконалення особистості [1]. Аналітичний фокус зосереджено на осмисленні емпіричного досвіду використання провідних вітчизняних та зарубіжних цифрових освітніх платформ, зокрема «Prometheus», «EdEra», «Всеукраїнська школа онлайн» та закордонних відкритих ресурсів. Комплексне застосування цих підходів дає змогу розкрити потенціал асинхронного онлайн-навчання як

стратегічного ресурсу подолання кризових явищ та збереження професійного потенціалу українського учительства [3].

Функціонування системи неперервного професійного розвитку педагогічних кадрів в умовах воєнного стану зазнало глибоких деформацій під впливом комплексу деструктивних чинників. Насамперед критичного значення набули безпекові та інфраструктурні обмеження. Систематичні повітряні тривоги, загрози ракетних обстрілів та тривалі блекауту унеможливили проведення традиційних очних семінарів, тренінгів чи фіксованих за часом вебінарів. Традиційні графіки підвищення кваліфікації виявилися нежиттєздатними через постійні розриви навчального процесу та відсутність стабільного енергопостачання й інтернет-зв'язку у багатьох регіонах України [2]. Не менш гострим викликом постали психоемоційні та соціально-побутові бар'єри. Вчительство опинилося в епіцентрі хронічного стресу, спричиненого як особистісними переживаннями за безпеку близьких, так і професійним виснаженням від роботи в надзвичайних умовах. Суттєва частина педагогічних працівників набула статусу внутрішньо переміщених осіб або була змушена тимчасово виїхати за кордон. Це призвело до розриву усталених професійних зв'язків, втрати звичного робочого місця та необхідності адаптуватися до нових життєвих обставин без відриву від виконання посадових обов'язків.

Водночас війна висунула принципово нові вимоги до професійного профілю вчителя. Виник нагальний запит на негайне опанування компетентностей, які раніше не посідали чільного місця у програмах підвищення кваліфікації. Йдеться про володіння методиками дистанційного та асинхронного навчання, навички надання першої психологічної допомоги здобувачам освіти в умовах травми, а також алгоритми організації безпечного освітнього середовища у бомбо-сховищах. Здатність системи швидко надати педагогу відповідні знання стала запорукою збереження всієї галузі [4].

У сформованій критичній ситуації саме цифрові освітні платформи та відкриті онлайн-курси виявилися тим адаптивним інструментом, що забезпечив збереження та безперервність професійного розвитку педагогів. Фундаментом цієї стійкості став асинхронний формат навчання. Можливість опановувати матеріали у власному темпі без прив'язки до жорсткого розкладу чи конкретної географічної локації дозволяє педагогам продовжувати підвищення кваліфікації навіть за умов блекаутів, опрацьовуючи завантажені модулі під час наявності електроенергії або у безпечний час. Суттєвою перевагою освітніх платформ стала їхня здатність до оперативної диверсифікації та актуалізації змісту. На відміну від громіздких класичних навчальних програм, онлайн-курси на майданчиках на зразок «Prometheus» чи

«EdEra» максимально швидко реагують на виклики війни [2]. Вчителям було запропоновано спеціалізовані навчальні модулі з мінної безпеки, домедичної та першої психологічної допомоги в умовах воєнного стану, подолання освітніх втрат, а також із дидактичних прийомів підтримки ментального здоров'я здобувачів. Наприклад, масове проходження курсу з психологічної самопомоги дало змогу педагогам не лише стабілізувати власний стан, а й кваліфіковано підтримувати учнів під час перебування в укриттях [1].

Окрім цього, цифрові курси розширили можливості для персоналізації професійного зростання. Завдяки модульності побудови матеріалу педагог отримує свободу вибору власної освітньої траєкторії, самостійно комбінуючи курси відповідно до власних дефіцитів компетентностей. Закладам вищої та післядипломної педагогічної освіти рекомендовано активно норматифікувати процедури зарахування результатів такої неформальної та інформальної освіти. Визнання сертифікатів провідних відкритих платформ вивільняє часовий ресурс педагога, виключає дублювання відомих тем та стимулює свідомий підхід до власного самовдосконалення [3].

Ефективна інтеграція асинхронного онлайн-навчання у практику діяльності закладів вищої та післядипломної педагогічної освіти вимагає системних організаційно-методичних рішень. Інститутам післядипломної педагогічної освіти (ІППО) та університетам рекомендовано повністю відмовитися від пасивних лекційних форм на користь гнучких змішаних моделей. Практична реалізація передбачає, що теоретичний базис та інваріантну частину програми педагог опановує самостійно на цифрових платформах у зручний час, тоді як синхронні години спрямовуються на фасилітаційні сесії, розбір складних практичних кейсів та гнучкі тьюторські консультації. Важливим кроком є створення емпатійного та підтримуючого освітнього середовища. Для протидії професійному виснаженню та ізоляції вчителів у період воєнного стану закладам освіти варто ініціювати створення мережових фахових спільнот та цифрових педагогічних хабів. Ефективною практикою є впровадження систем колегіальної підтримки – менторства та бадингу, коли більш досвідчені у цифрових технологіях колеги або тьютори допомагають педагогам із низьким рівнем цифрової грамотності долати технічні труднощі під час проходження онлайн-курсів [4].

На інституційному рівні вирішального значення набуває максимально спрощена та прозора процедура визнання результатів неформальної освіти. Академічним радам ЗВО та ІППО рекомендовано затвердити чіткі локальні положення щодо автоматичного або спрощеного перезарахування академічних годин (кредитів ЄКТС) на

основі сертифікатів провідних українських та закордонних відкритих освітніх платформ. Це знімає з педагогів надлишкове бюрократичне навантаження, позбавляє від необхідності повторного вивчення формальних дисциплін та стимулює їх до постійного самоспрямованого професійного зростання.

Використання цифрових освітніх платформ та асинхронних онлайн-курсів виступає ключовим чинником забезпечення стійкості, гнучкості та безперервності професійного розвитку педагогічних кадрів в умовах безпекових та інфраструктурних викликів воєнного стану. Можливість самостійного вибору освітньої траєкторії, оперативна диверсифікація змісту навчання під нагальні потреби сьогодення та усунення часових і географічних бар'єрів дозволяють зберегти кадровий та інтелектуальний потенціал української системи освіти навіть у найкритичніших обставинах. Стратегічні перспективи розвитку галузі полягають у системній інтеграції накопиченого антикризового цифрового досвіду в повоєнну модель модернізації педагогічної освіти України. Поєднання класичних університетських традицій із гнучкими електронними інструментами, впровадження ефективних механізмів визнання результатів неформального навчання та розвиток підтримуючих мережових спільнот утворюють надійний фундамент для побудови сучасної, адаптивної та стійкої до будь-яких викликів системи неперервної освіти педагогів.

Література

1. Геревенко А.М., Ільїна Т.В., Ібрагімова Л.А. Використання цифрових платформ для підвищення якості професійної освіти. *Академічні візії*. 2024. Вип. 31. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.11442893>
2. Гончарова Н. Топ-10 українських онлайн-платформ для розвитку цифрової компетентності сучасного викладача закладу вищої освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 2 (104). С. 7-15. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(104\)2023.292293](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(104)2023.292293)
3. Гуц Н.А., Ячменик М.М., Руда О.Ю. Дистанційні платформи для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу. *Академічні візії*. 2023. Вип. 16. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7638789>
4. Тахтарова К. А., Чернова А. М. Розвиток системи безперервного навчання як драйверу формування конкурентоспроможного людського капіталу України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Вип. 2(20). С. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.50-61>